SANT JULIÀ D'ÚIXOLS: PLA DIRECTOR

INDEX

1. INTRODUCCIÓ	1.1 OBJECTE DEL TREBALL		**2**
	1.2 AGENTS INTERVINENTS		**2**
	1.3 NECESSITAT DE L'ACTUACIÓ		**3**
	1.4 CRITERIS BÀSICS		**4**
2. INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ	2.1 INFORMACIÓ CADASTRAL		**4**
	2.2 RELACIÓ AMB L'ENTORN	2.2.1 DESCRIPCCIÓ GEOGRÀFICA	**5**
		2.2.2 ANÀLISI PAISSATGÍSTIC	**5**
	2.3 LEGISLACIÓ URBANÍSTICA		**7**
	2.4 EVOLUCIÓ HISTÒRICA		**7**
3. DESCRIPCCIÓ DEL CONJUNT	3.1 DESCRIPCCIÓ GENERAL		**10**
	3.2 EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA	3.2.1 SEGLES X-XIV	**12**
		3.2.2 SEGLE XV-XVI	**14**
		3.2.3 SEGLES XVII-XVIII	**15**
		3.2.4 SEGLES XIX-XXI	**18**
4. ESTAT CONSTRUCTIU	4.1 ESGLÉSIA		
	4.2 CAMPANAR		
	4.3 RECTORIA		
	4.4 CEMENTIRI		
	4.5 PEDRÓ		
5. PLA D'ETAPES			
6.- ACTUACIONS ARQUEÓLOGIQUES			
7. BIBLIOGRAFIA			
8. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA			

1.- INTRODUCCIÓ

1.1.- OBJECTE:

L'objecte de la present memòria és el de la redacció del Pla Director per la rehabilitació i manteniment de l'església de Sant Julià d'Úixols, al terme municipal de Castellterçol. 08183. Moianès.

1.2.- AGENTS INTERVINENTS:

PROPIETAT.- Bisbat de Vic, amb seu al Carrer Santa Maria 1, 08500, Vic. Osona. Telèfon 93 889 43 89

PROMOTOR.- Actua com a impulsor del projecte l'ASSOCIACIÓ SANT JULIÀ D'ÚIXOLS, amb NIF G67024414, i seu social al Passeig de la Riba número 23 de Castellterçol. 08183. Moianès, Barcelona. (www.santjuliadu.org). Actua en la seva representació EMILIO CANALS SURÍS, amb DNI , i residència a , Barcelona. Telèfon 609 04 08 40

ARQUITECTES.-

JOSEP MONTAÑÀ TRILLA, col·legiat 9546-1. Despatx professional a la Plaça del doctor Robert 9-1ª, Sant Feliu de Codines. (08182). Telèfon 93 866 01 01. montana@coac.net

JOSEP PRATDESABA FARGAS, col·legiat 24736-7. Despatx professional a la PASSATGE Sant Ignasi 7, Castellterçol. Telèfon 93 866 62 93.

JOAN BUBÉ OLLER, col·legiat 68243-8.

PAU ALBERCH, arqueòleg

ARQUITECTE TÈCNIC.- JORDI VILA ROMERO, col·legiat número 9976. Amb despatx professional a carrer Travessia número 2 de Sant Feliu de Codines (08182). Director de l'execució material de l'obra, coordinador de Seguretat i Salut i responsable del Control de qualitat dels materials. Telèfon 93 866 39 51.

1.3.- NECESSITAT DE L'ACTUACIÓ.-

El procés d'abandó viscut els últims anys, ha portat l'església de Sant Julià a l'estat actual de degradació. Al efecte, es va crear la societat ASSOCIACIÓ SANT JULIÀ, per la restauració i conservació de l'església de Sant Julià d'Úixols, com a única finalitat, i amb el convenciment de poder, si s'actua amb rapidesa i eficiència, preservar l'edifici, retornar-hi el culte i estudiar vies que facin possible el seu manteniment.

La voluntat de l'Associació és la de rehabilitar l'església, i el procés per portar a terme aquesta rehabilitació, s'ha de iniciar per fonamentar els criteris d'intervenció en base a una anàlisi de l'estat actual, i que contingui la documentació necessària per entendre l'edifici i les lesions que presenta amb l'objectiu d'orientar correctament la intervenció. Així mateix aquesta documentació ha de contenir una anàlisi històrica del seu procés constructiu amb l'objectiu d'interpretar les tècniques constructives i criteris per a la seva rehabilitació

Per tant, i d'acord amb el que s'exposa, proposem especificar els treballs a realitzar, en base a la redacció del present PLA DIRECTOR, que ha de contenir la documentació gràfica i escrita que permeti contextualitzar l'església de Sant Julià d'Úixols, la seva evolució històrica, i el seu estat actual, i determinar els criteris d'intervenció tant des del punt de vista estètic com també tècnic, constructiu, etc.

Caldrà que aquest Pla Director, ho sigui a proposta de la propietat, i amb els corresponents permisos per part de l'Ajuntament de Castellterçol, i el Departament de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya, i ha d'incloure un pla d'etapes, pel Desenvolupament de projectes parcials per a la rehabilitació de l'església.

1.4.- CRITERIS BÀSICS:

El Pla Director, ha de contenir la documentació gràfica i escrita que permeti contextualitzar l'església de Sant Julià d'Úixols, la seva evolució històrica, el seu estat actual, i determinar els criteris d'intervenció per la rehabilitació i manteniment tant de l'Església com del seu entorn.

Determinarà les actuacions i obres a executar, la seva prioritat i el criteri d'actuació per la seva realització. Aquets criteris emprats són:

Restauració de l'Església com a element del Patrimoni històric i artístic, atenent a les diferents èpoques de la seva construcció.

Pla d'actuació per la seva rehabilitació, mitjançant projectes parcials, conseqüència primer de la urgència estructural de la intervenció, i de la necessitat i viabilitat de les accions a fer.

Preservació de les edificacions existents i del seu entorn paisatgístic.

Manteniment del l'edifici i del seu entorn per adequar-lo a l'activitat religiosa per la que va ser construït.

Preveure uns usos compatibles amb l'edifici que assegurin la seva pervivència.

2.- INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

2.1.- INFORMACIÓ CADASTRAL.-

El conjunt de l'església i el cementiri de Sant Julià d'Úixols, té dues referències cadastrals:

L'ermita de Sant Julià, finca rústica al Polígon 9, parcel·la 12, amb una referència cadastral 08063A009000120000KO. Se l'hi assigna una superfície construïda (segons cadastre) de 212,00 m2., destinat a un ús religiós; i de 463,00 m2, de terreny de cultiu improductiu. En conseqüència, la superfície de la parcel·la rústica és de 675,00 m2.

El cementiri, finca rústica al Polígon 7, parcel·la 16, amb una referència cadastral 08063A007000160000KG. Segons cadastre, d'una superfície de parcel·la de136,00 m2., i un ús agrari improductiu.

2.2.- RELACIÓ AMB L'ENTORN.-

2.2.1.- DESCRIPCCIÓ GEOGRÀFICA.-

Sant Julià d'Úixols i el seu cementiri annex, està situat al racó sud-oest del terme municipal de Castellterçol, a la comarca del Moianès, a prop del límit amb els termes de Granera i de Gallifa, a una altura de 894,00 mts. La seva situació geogràfica és 41° 43^{I} 28^{II} N; 2^{O} 06^{I} 47^{II} E.

L'església, a uns 3,5 Kms. del casc urbà de Castellterçol, queda aturonada sobre un petit pujol de poca elevació però que ofereix un bon punt panoràmic. És una zona boscosa, a dia d'avui gairebé despoblada, que acaba amb la serra que va del Serrat de les Pedres al Collet de les Termes, una vegada passada la masia de les Pujades.

El límit amb Granera, que queda a ponent de l'Església i el mas d'Úixols, és molt proper, de manera que la font d'Úixols queda ja dins del seu terme, com també la majoria de les masies que pertanyien a l'antiga parròquia, com ara el Solà del Sot, el Carner, el Calbó, el Pererol i Puigdoménech, mentre que el Munt, Les Pujades i l'Era de les Cases, queden situades dins del terme de Castellterçol.

S'hi pot arribar a peu o amb vehicle tot terreny des de la població de Castellterçol. Des del Passeig del Castell cal seguir el GR 177 o Ronda del Moianès. Passant ben a prop del Castell Terçol, el camí comença a pujar -fortament en algun punt- fins a l'antiga parròquia de Sant Julià d'Úixols.

També, per un camí en més bon estat, es pot accedir a Sant Julià, sortint de Castellterçol, per la carretera de Granera, en direcció al Solà del Sot. A uns 1,5 Kms., cal seguir el camí que trenca per l'esquerra, que puja en direcció a la masia del Munt, i que continua fins arribar a Sant Julià (i que segueix fins la masia de les Pujades).

2.2.2 .- ANÀLISI PAISSATGÍSTIC

Sant Julià està situat en un puig, envoltat per un terreny força accidentat. El clima de la zona és típicament mediterrani, amb una lleugera tendència continental. Els estius són calorosos i els hiverns, més freds i humits, al igual que en tota la comarca del Moianès. Això, afavoreix una vegetació natural, de pinedes de composició diversa (pi blanc, pi pinyer o pinastre), roures, alzines, carrasques o coscolls, amb un sotabosc llenyós i dens amb brolles d'estepes,brucs i matollars de romaní i farigola. L'estrat herbaci, si existeix, és poc important.

El conjunt de Sant Julià, església, pedró i cementiri queda sobre un turó elevat, amb un pendent d'accés més suau pel seu costat nord , cap al torrent del Munt, i a migdia, on domina la vegetació esmentada; i més abrupte per la banda a ponent, on l'església queda aturonada, uns 12 metres per sobre del terreny que l'envolta. Aquest terrenys, que formen un petit pla sota el turó, són antics camps de conreu abandonats fa temps, que s'han assilvestrat, tot i que es mantenen encara ben visibles els seus límits, uns espais que l'home havia anat guanyant en detriment de les formes de paisatge espontani de bosc mediterrani.

En fotografies de principi de segle XX, es pot apreciar com l'àmbit del voltant del conjunt estava completament net d'arbres, que en l'estat d'abandó dels últims temps, han tornat a guanyar terreny, fins arribar tocar de les parets de façana, a la banda nord de la rectoria.

S'ha de remarcar l'existència de l'enorme freixe que acompanya el camí de pujada a l'església des de migdia, i que tanca visualment l'era d'entrada a la mateixa.

Pel que fa a la fauna, és la típica de la zona central mediterrània. En aquest lloc s'hi poden trobar múltiples espècies d'ocells, des del pinsà, i l'estornell, fins a la garsa, el mussol comú o l'òliba. També animals com el toixó, el senglar, la rata talpera, l'esquirol i diferents tipus de rèptils.

La seva situació, permet que des de l'església, es domini una paisatge extens, obert, feréstec i poc poblat, de bosc amb petites clapes de cultius (molts abandonats) al voltant de masies com ara El Carner, El Calbó, o El Pererol. És un espai de gran biodiversitat; sense contaminació acústica ni lumínica, amb una alta qualitat del aire, i de gran valor paisatgístic, ambiental, d'equilibri ecològic, i d'interès didàctic - educatiu.

Totes aquestes característiques han fet de Sant Julià, un lloc especial, estimat per la gent, visitat sovint, com a lloc de pas o de descans. A banda del seu ús religiós, ha estat un punt de reunió per a tota mena d'actes: des de les trobades per fomentar la no-violència i al pacifisme a principis dels 70, fins aplecs, caminades, o sessions astronòmiques. És un lloc de gran valor per la seva capacitat re equilibradora en la relació home/natura i la seva utilització com a espais de lleure.

2.3.- LEGISLACIÓ URBANÍSTICA APLICABLE

Segons el Pla General d'Ordenació Urbana vigent, l'església de Sant Julià, està situada en zona no urbanitzable, de Conservació Forestal Absoluta. Aquest Pla General, redactat l'any 1981; incloïa un pre-catàleg d'edificis a protegir situats al casc urbà; i senyalava que calia redactar un catàleg extens, tant en zona urbana com en zona no urbanitzable, treball que a dia d'avui , encara no s'ha fet.

L'any 2007, es va redactar la revisió del Pla General, on Sant Julià d'Úixols figurava com a bé a conservar (Fitxa 47 del catàleg de béns a protegir). No obstant, en virtut d'un recurs contenciós-administratiu interposat contra l'aprovació definitiva del POUM, mitjançant la Sentència dictada en data 22 de maig de 2014 es va declarar la nul·litat del nou Pla.

Conseqüentment, va quedar novament en vigor l'antic Pla General d'Ordenació Urbanística del municipi de 1981, on Sant Julià no té cap mena de reglamentació específica de protecció.

Tot i que l'església a dia d'avui no està qualificada com a Bé Cultural d'Interès, ja sigui Nacional o Local, si que està al Inventari del Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, e*n compliment de la Llei* 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni *Cultural* Català, on a l'Article 15 especifica que " Els béns integrants del patrimoni cultural català que, tot i llur significació i importància, no compleixin les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional han d'ésser inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català."

2.4 .- EVOLUCIÓ HISTÒRICA

Sant Julià d'Úixols és una església romànica que fou centre d'una parròquia sufragània. La domus Sancti Iuliani surt esmentada entre el 940 i el 961 com a punt de referència en compres fetes pel levita Guadamir.

.... " En una d'aquestes vendes, del 946, Fredelda i la seva filla Susana, venen a Guadamir, una casa i terres al terme de Castellterçol, ad domun Sancti Iulianis, que té com a altres afrontacions la casa d'Anastasi i l'hort d'Argeric, cosa que ens indica el poblament inicial del lloc, si més no, al voltant de l'església."....(Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme).

Estava vinculada a la parròquia de Castellterçol, amb la qual fou cedida al monestir de l'Estany el 1130. Després del despoblament del segle XIV (Pesta negra 1348, terratrèmol 1448) deixà de tenir sacerdot propi i estigué vinculada a la parròquia de Granera, fins que, poc abans de 1550, retornà a Castellterçol.

..."Poc abans de l'any 1550, per un conveni entre els rectors de Granera i Castellterçol, en el qual s'al·legaven causes de distància i de difícil pas de torrents cabalosos en temps de pluges, la sufragània de Sant Julià va retornar al domini del rector o paborde de Castellterçol"..... ."....(Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme).

.L'església original del segle X ha estat molt modificada al llarg del temps, l'únic element original que es conserva és el campanar. L'edifici està format per un cos rectangular amb capelles afegides. El temple tenia una estructura de capçalera en trèvol, amb tres absidioles, però només es conserva parcialment una d'elles.

Va patir reformes i ampliacions als segles XVII i XVIII. La rectoria o casa del guarda de l'església es va fer el 1667 i fou víctima d'un incendi el 1975.

La porta es troba a la façana sud damunt la qual hi ha el campanar romànic, de planta quadrada i amb arrencada tronco-piramidal. Té les quatre façanes obertes per arcs que arrenquen de senzilles impostes; a causa de transformacions posteriors els arcs de les façanes nord i est han estat tancades." (Catàleg de patrimoni de Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya)

Fou en 1975 que Ramón Vall i Rimblas, es va adonar de la singularitat de la base de l'actual campanar, cosa que permeté veure l'incendi de l'hivern de 1975-776, que va destruir tot l'interior de la rectoria :... "Inicialment, el que ara és la base de l'airós i curiós campanar, d'estructura sensiblement piramidal, era un pòrtic obert pels quatre costats i sostingut per quatre robustes pilastres, col·locades una a cada caire. Aquest atri o element d'un edifici anterior a l'època romànica, pot correspondre al segle X"....

Les reformes de més abast als segles XVII i XVIII, desmuntat els absis i absidioles de l'església romànica original, i ampliant l'església en direcció a llevant, coincideixen amb una època de creixement econòmic i demogràfic de la zona, benestar que paral·lelament devia comportar més mitjans econòmics per dur a terme les obres.

A finals del segle XVIII , a Castellterçol, la població estava dedicada tradicionalment a la parairia i a l'ofici de teixir; i la indústria llanera tenia molta importància, amb més activitat que Sabadell i Terrassa.

La població de Castellterçol experimentà el creixement més espectacular al llarg del segle XVIII, que passà de 1.154 h el 1719 a 1.812 h l'any 1787. Castellterçol estava entre les poblacions que havien crescut més: "Poblacions entre les 50 primeres que han crescut demogràficament i que a l'any 1702 han pujat 20 llocs o més: .. 22, Moià; 41, Castellterçol; 44 Sant Feliu de Codines,… " (Transformació econòmica i sistema urbà: Catalunya 1550-1640. Albert García Espuche). Aquesta època de benestar (tot i que socialment no gaire ben distribuït), havia de facilitar les obres d'ampliació que es van fer, que van acabar modificant completament la primitiva església romànica i que la van deixar en el seu estat actual.

.

L'evolució històrica que s'ha exposat, és coincident amb la proposada per l'arquitecte Josep Maria Massagué i Torné (Full dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell número 144 del 18 d'octubre de 2014:Romànic per excursionistes IV: Vallès Oriental - Sant Julià d'Úixols.Castellterçol).

Entre l'església i el cementiri, es va col·locar un pedró, a finals del segle XVIII, segons una inscripció a la part posterior del pedró on es pot llegir "ANY 1774"; pedró que estava destinat a la Mare de Déu de Montserrat. És un pilar rectangular, sobre un pedestal de pedra també rectangular; tant un com l'altre, lleugerament treballats i de construcció senzilla, per rebre una petita capella de pedra capçada per una creu de ferro, amb una imatge de la Mare de Déu a l'interior . La creu va desaparèixer i la imatge es va robar fa uns anys, i segons sembla, ha estat recuperada recentment.

3.- DESCRIPCCIÓ DEL CONJUNT I ANÀLISIS DE L'EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA.-

3.1.- DESCRIPCCIÓ GENERAL.- Conjunt format per l'església amb el campanar a migdia, la rectoria adossada a ponent, el pedronet i el cementiri.

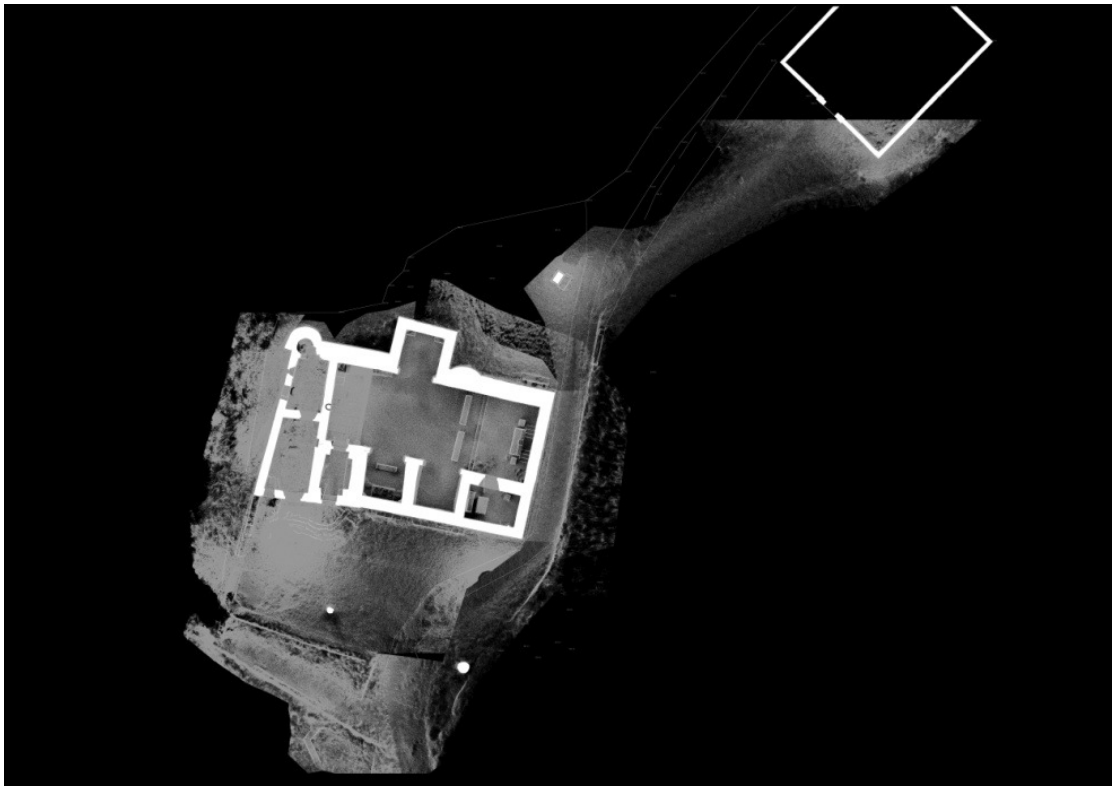

L'església és una construcció de forma sensiblement rectangular, d'unes mides aproximades de 11,65mts x 20,55 metres, amb un cos de 2,90x4,55 mts.,corresponent a la capella oposada a l'entrada, que sobresurt per la seva façana a nord. Està orientada, com és habitual en aquestes construccions, amb la major dimensió seguint l'eix llevant (altar)–ponent. L'entrada, sota el campanar, que té una altura de 14,58 metres, queda situada a la façana a migdia.

L'església està construïda amb estructura de parets de pedra del país, de gruix variable (entre 75 i 105 cms.), depenent de l'època en que es van construir les successives ampliacions o reformes; i una volta de canó a tota la llargada de la mateixa, amb arcs faixons de reforç. La teulada de l'església és a dues aigües, mentre que la del campanar és a quatre vessants. La teulada de la rectoria és a una sola pendent, descendent en direcció a ponent.

Les esglésies d'aquest tipus, a l'època romànica, acostumaven a mantenir unes proporcions donades pels propis requeriments constructius, on amplada de la nau solia ser com a màxim, de sis vegades l'amplada de les parets, per tal que aquestes, per gravetat, poguessin suportar l'empenta de la volta de coberta. L'altura de la nau, devia tenir també una alçada de manera que es pugui inscriure un cercle que seguint la forma corba de la volta, tingui un diàmetre igual a l'altura màxima de la nau.

La coberta la conforma aquesta volta continua, semicircular, de pedra natural, amb parets perimetrals recrescudes fins l'arrendada de la teulada, feta amb una solera de llosa de pedra natural, que sobresurt lleugerament del pla de les façanes, com a ràfec de la coberta que té un acabat de teula àrab Cerámica. El pendent de la coberta s'aconsegueix a base de reomplir amb terra, l'espai de sota coberta entre la volta i el pendent de la teulada; base de terra sobre la que descansa la solera de llosa de pedra natural que a la vegada rep la teula d'acabat.

Aquesta solució constructiva s'utilitza en tota la teulada de l'església, excepció feta de la segona capella de la façana a migdia, i de la sagristia a la cantonada llevant–migdia, que són les construccions de l'església més recents, (a excepció de la segona planta de la rectoria) fetes amb coberta a base de biguetes de fusta donant el pendent, llates, solera de rajola i teula.

Tot i que l'arrencada de la teulada és anivellada en tot el perímetre, el pendent de la teulada de la meitat a llevant de l'església és lleugerament superior, cosa que comporta que el carener quedi partit, a diferent nivell, coincidint amb les capelles laterals adossada a l'entrada i a la façana nord, sense tenir cap mena de raó constructiva.

Remarcar que sobre l'actual porta d'entrada, hi ha un pany de paret recrescuda fins una arrencada de volta amb els cairons tallats, cosa que podria indicar que en algun moment, davant del pòrtic d'entrada sota campanar, podia haver existit una galilea que en protegís l'accés o bé, cosa força més probable atenent als desnivells de l'entrada, una portalada més treballada que en algun moment es va desmuntar.

El campanar, d'època romànica, està assentat sobre l'entrada porticada, és de parets de pedra natural, amb finestres amb arcs que a les façanes nord i est han estat tancades per causa de transformacions posteriors. Són obertures que originàriament eren d'un sol arc en la seva primera planta i geminades a la segona. Es poden apreciar des de l'interior, antigues finestres, a diferents altures, que es van anar tapiant al pas del temps i també, arrencades de voltes de rajola de sostres o escales interiors avui desapareguts.

Els actes de culte més massius que es feien a Sant Julià, a finals del XVIII i al XIX, estaven relacionats amb el temps: pregàries per demanar la pluja, per allunyar pedregades, etc. És molt possible que el campanar s'utilitzés també amb aquesta finalitat, com a comunidor; acte religiós que calia fer amb obertures que permetessin adreçar-se als quatre punts cardinals, cap on s'orienten les obertures del campanar.

La teulada del campanar està feta amb una cúpula de pedra natural, semicircular, i el seu acabat exterior és de teula àrab Cerámica. S`ha de remarcar que l'entrega de la teulada contra el campanar, crea un aiguafons (a cara nord), que ha comportat problemes d'entrada de pluvials cap a l'interior de l'església.

El cementiri, queda situat a nord-llevant de l'església; és de forma rectangular, d'uns 10,50x12,00 metres, amb la major dimensió orientada segons l'eix nord-migdia, amb el seu mur a ponent acompanyant el camí d'accés. L'any 1687 s'hi va col·locar portes per tancar-lo, i evitar que .....“ les besties no puguen passar ni entrar a dit cementiri”... (Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme).

3.2. EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA,.-

Presenta diferents fases, al llarg del temps; per facilitar la seva descripció, es personalitzen els elements que formen el conjunt originari de manera diferenciada.

3.2.1.- SEGLE X-XI-XII

1.- PÓRTIC D'ENTRADA

L'element més antic del conjunt, és la base del campanar, d'època preromànica, possiblement del segle X (Ramón Vall i Rimblas. Al número 30 del Butlletí del Centre Excursionista de Sabadell), (Josep Maria Messeguer), formada per quatre pilastres que reben quatre arcs, i amb un sostre en forma de cúpula, tot de pedra natural poc treballada. El campanar es va bastir sobre aquest pòrtic; ja sigui per raons de solidesa, o bé per l'existència d'una portalada exterior (tal i com s'indicarà més endavant), es va regruixir el parament a migdia, cosa que provoca que l'arrencada del campanar adopti una forma troncocònica. Al mateix temps, es va rebaixar l'arc original per col·locar l`arc de l'entrada, una mica més petit.

La seva existència es va fer més evident a l'incendi de la rectoria, que va permetre que l'arc a ponent del pòrtic quedés a la vista, i permetés deduir també l'existència de l'arc a llevant, paredat quan es va fer la capella lateral colindant a l'entrada.

Es pot veure com la paret de la rectoria folra el parament del pòrtic, més antic. Els arcs superiors del pórtic, son visibles si es puja sobre la cúpula de l'entrada, a la base del campanar.

2.- ESGLÉSIA

Si existia una església anterior al segle X, de l'època del pòrtic d'entrada, no en queden vestigis. Val a dir que en aquesta època, les església tenien la teulada de bigues de fusta, cosa que fa més difícil la seva pervivència. Tal i com indica Josep Puig i Cadafalch (Escrits d'arquitectura, art i política), abans del segle X, les esglésies amb volta de pedra, estructuralment més resistents, a Catalunya, eren extremadament rares.

L'església originària, a l'època romànica, (seglesXI-XII) devia ser d'una sola nau, amb entrada per sota del campanar. L'entrada tenia una portalada, avui desapareguda, cosa que es pot deduir pel tipus de parament de cada costat del portal d'entrada, i dels carreus de sobre de la mateixa, que formen un arc, i que apareixent tallats, cosa que suggereix que hi havia una teulada per protegir l'entrada.

Per la llargada de la paret a la cantonada ponent-nord, l'església devia ser una mica més llarga que l'actual, per la seva façana a ponent, on ara hi ha la rectoria, possiblement fins a la meitat de l'amplada de la mateixa. Això faria que aquesta façana, com és habitual en aquest tipus d'esglésies, quedés més separada de l'entrada, sense estar situada tan a tocar del fons de la nau,

L'amplada de l'església, es pot deduir pel gruix de les parets de l'època que s'han conservat.(parets de la cara nord) Es conserva també, l'arrencada d'una absidiola,.

Atenent a la situació i proporcions de la mateixa, es pot deduir que l'església tenia una absis central, amb una absidiola a cada costat. La central, més gran, conté l'altar principal. (En l'iconogràfica cristiana, representen l'aurèola lluminosa que envolta el cap de Jesucrist, i sovint la que està situada a la capçalera de l'església és de majors dimensions i acostuma a estar dedicada a la Verge).

L'aspecte que podria tenir Sant Julià devia ser semblant a esglésies com Sant Bertomeu d'Artesa de Segre o Sant Pere de Montgrony

3.- CAMPANAR

És de planta gairebé quadrada, de 3,50x3,80 mts. Té una altura de 14,58 mts., i una esveltesa de 4:1. La teulada, sobre volta semiesfèrica, està acabada amb teula àrab; a quatre aigües. Segons Ramón Vall i Rimblas, (Sant Julia d'Úixols -Història, número 38 del Butlletí del Centre Excursionista de Sabadell): …"Els elements romànics del campanar que corresponen a la seva part superior, ocupen dos pisos. Al més alt hi havia a cada una de les seves cares una finestra geminada.

Actualment es conserven en la seva totalitat, si bé que tapiades, les finestres corresponents a les façanes llevant i tramuntana. I s'aprecien perfectament les restes de les altres dues"…..

Aquestes finestres tenen al centre, una base senzilla i una columna circular, amb dues pedres superiors que passen de la forma circular a la trapezoïdal per rebre el capitell, de cares planes.

Al pis inferior hi ha quatre obertures, amb arcs de mig punt, que estan tapiades total o parcialment (la de la façana a ponent, pel segon pis de la rectoria, que es va addicionar a principis del segle XX).

PILA BAPTISMAL.- Feta d'un bloc de pedra rebaixada a mà, de l'època romànica. (Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme). És una pila baptismal d'immersió de 1,80x1,80 metres, i de 60 cms. d'altura, de construcció senzilla, i sense cap tipus d'ornament.

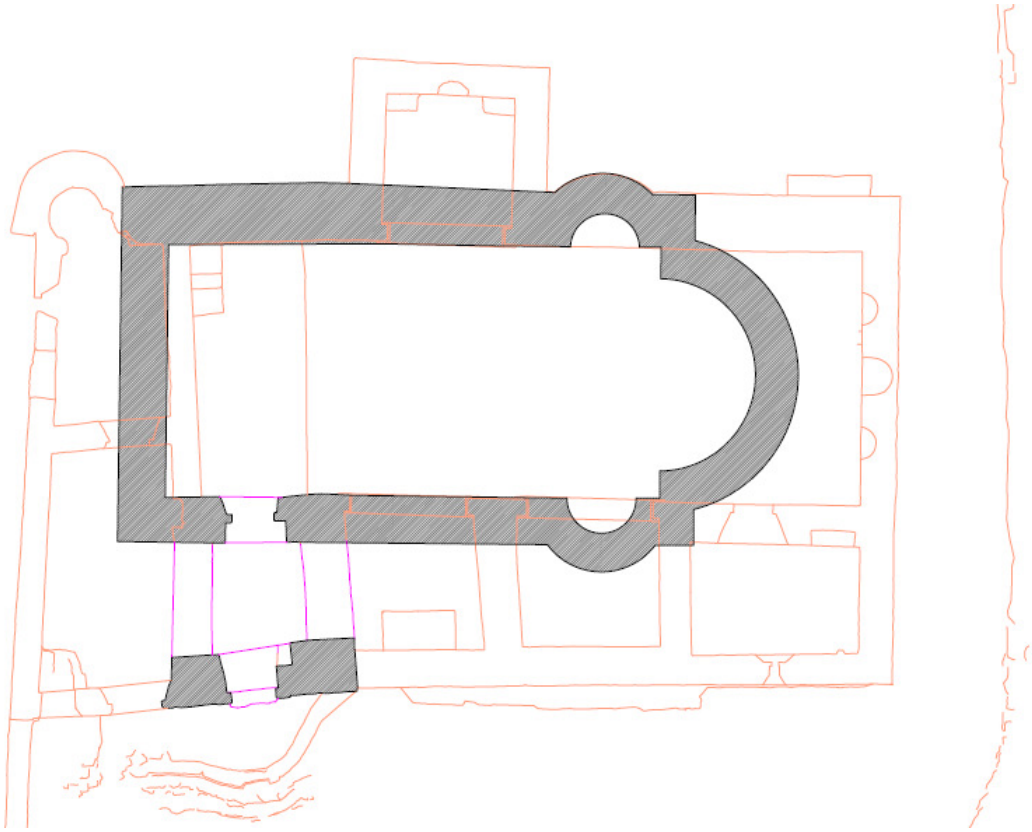

3.2.2.- PRIMERES MODIFICACIONS, SEGLE XV-XVI

La primera de les ampliacions que es varen fer a l'església primigènia, va ser la d'afegir dues capelles laterals enfrontades (la de Sant Isidre i la de la Mare de Déu de la Pietat; una al costat del pòrtic d'entrada, a la façana a migdia, cosa que va comportar el tapiar l'arc lateral dret (entrant) d'aquest pòrtic; i l'altre a la banda oposada, a la façana a nord, al costat de l'absidiola que es conserva parcialment a dia d'avui.

Aquesta ampliació va comportar la modificació-ampliació de la teulada, aixecant el carener, seguint el mateix procediment constructiu que ja existia, és a dir, amb recrescut de terres per donar el pendent, solera de lloses de pedra i acabat de teula.

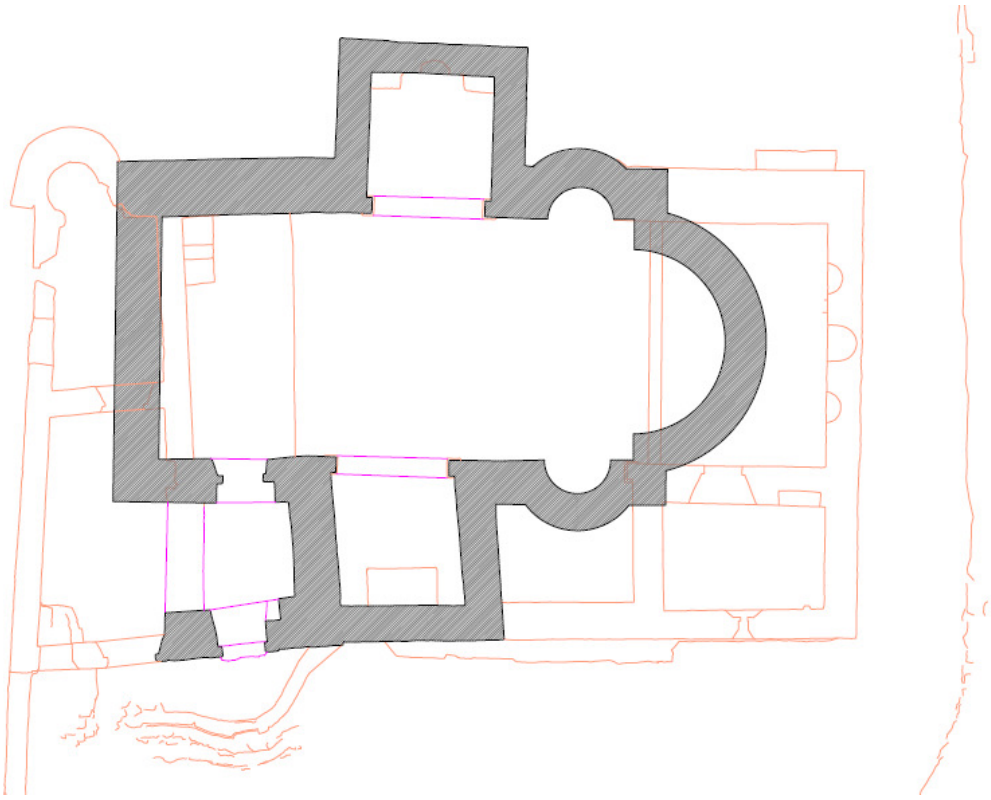

3.2-3.- SEGLE XVII-XVIII

La reforma més important que es va fer és la de construir la rectoria, l'enderroc de l'absis, de l'absidiola a migdia i de gairebé tota l'absidiola a nord, tot i ampliant l'església, en direcció a llevant, que adopta la forma rectangular, que té avui en dia, amb l'afegit per la façana a migdia, d'una tercera capella i de la sagristia. La fornícules de la capçalera de l'església, rere l'altar, estan refoses al gruix de la paret; la central, de major fondària queda tancada a l'exterior únicament per un envà.

L'any 1667, es construeix la rectoria, adossada a la façana a ponent de l'església. L'espai entre l'església i el marge a ponent del pla on s'assenta l'església és molt reduït, i per tant, l'ampliació era dificultosa. Atenent als paraments existents, sembla que es va construir ampliant l'edifici tot el possible cap a al marge, a ponent, i en la direcció oposada, ocupant una part de l'església, de manera que el tancament de la mateixa s'enrasa ara amb els pilars a ponent del pòrtic d'entrada, tapiant l'arc a ponent del mateix pòrtic.

La seva construcció, inicialment de planta baixa i planta primera, es va fer en diverses fases, com es pot apreciar a la junta que feia de cantonada, situada entre la primera estança i la més interior de la rectoria. Aquesta rectoria queda en planta baixa reduïda a dues estances, amb un forn a l'estança més interior, a la cantonada nord-ponent, mig enderrocat a dia d'avui. La seva planta primera, té el paviment gairebé a nivell del cor de l'interior de l'església.

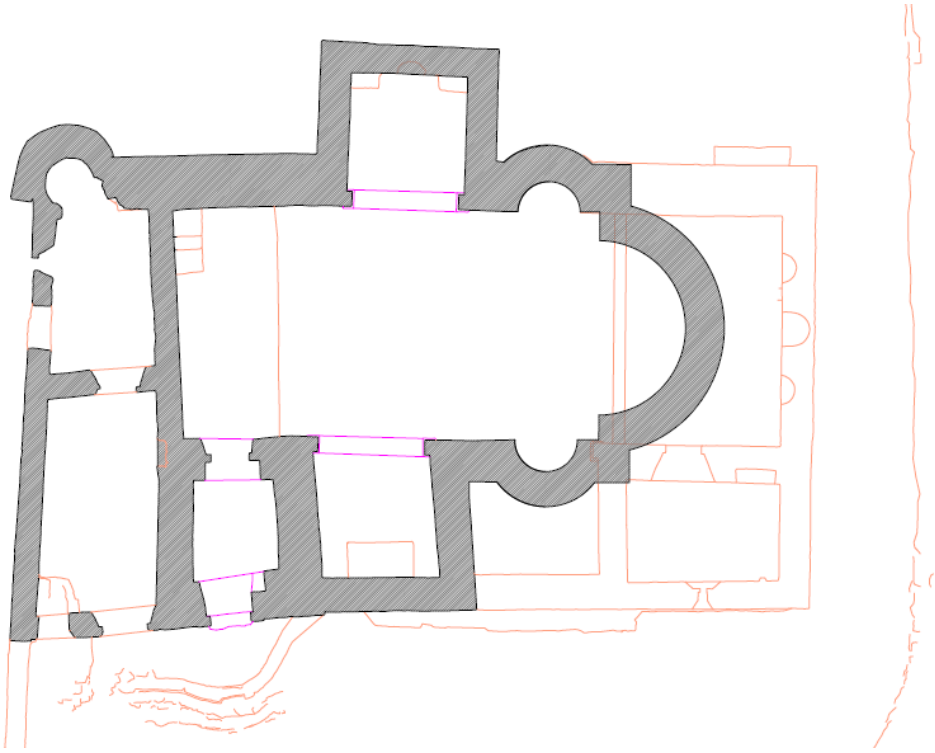

Posteriorment (a principis del segle XX), s'hi va afegir una segona planta ocupant únicament la meitat de la superfície, per no tapiar la rosassa de l'església a ponent. El que si es va tapiar va ser l'obertura a nord del primer pis del campanar, i també, es va enderrocar l'arc superior del pòrtic a ponent, per permetre l'accés a la segona planta mitjançant una escala utilitzant la zona del campanar com a replà.

El 2 de juny de 1696, el visitador mana fer una sagristia " per a revestir-se los sacerdots ab la deguda decéncia y per conservació de la roba de dita sagristia."(Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme). Aquest ampliació, es correspon a una època on Castellterçol, està en una fase de fort creixement econòmic i demogràfic.

La capella adossada a la sagristia i la mateixa sagristia, han de ser de construcció conjunta: tenen el mateix aparell i tipus de pedra, i un mateix tipus constructiu de coberta, de bigueta de fusta, llates i teules. La seva paret de façana a migdia, no presenta cap cantonada que indiqui l'existència de cap paret lateral que fos ortogonal a la façana, i que per tant en algun moment hagués existit un cos anterior no simultani.

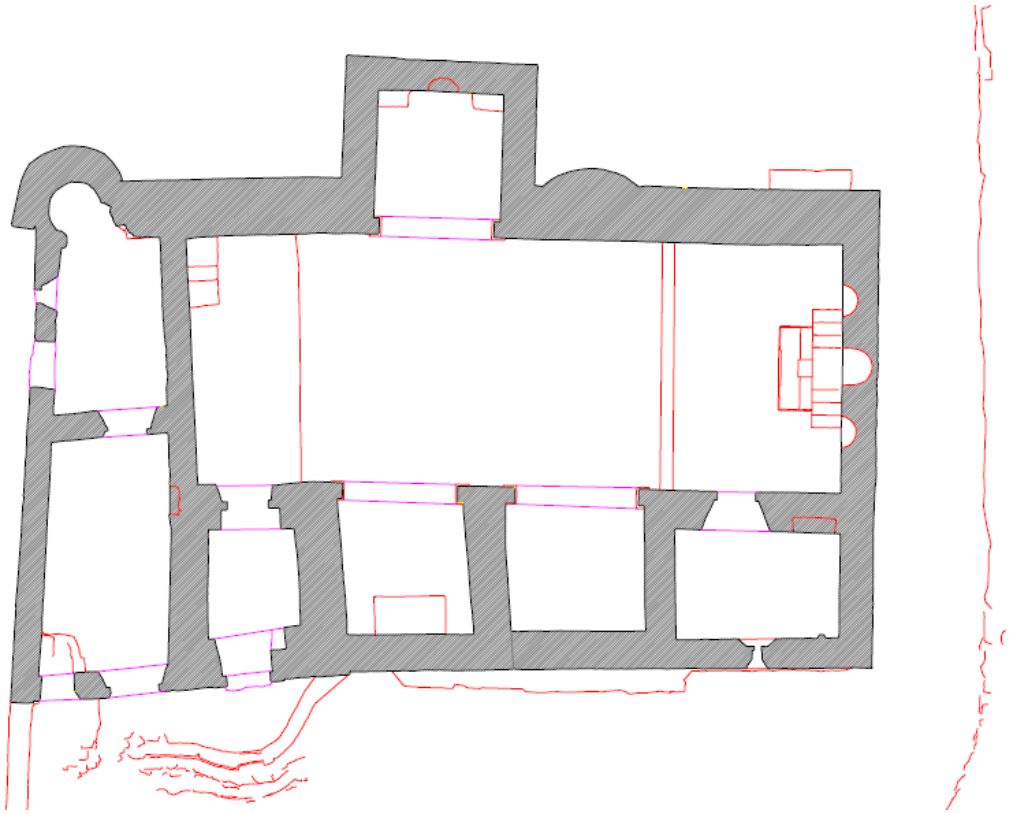

A l'exterior, a la zona nord-est de l'església, entre aquesta i el cementiri, es va col·locar un pedró dedicat a la Verge de Montserrat. …..“A la cara est s'hi troba una fornícula tancada amb una porta metàl·lica de 80 cm d'altura per 50 cm d'amplada, a l'interior de la qual hi ha un petit pedestal amb una talla de la Moreneta .

A la banda oest s'intueix una creu gravada i a la nord un cor. Al costat sud es llegeix “*Any 1774*”. El conjunt és coronat per un sostre amb estries que recorden una petxina i, al cim de tot, una creu de ferro”…. (Patrimoni existencial, Francesc Roma i Casanovas)

3.2.4.- SEGLE XIX I POSTERIORS

Es fan obres interiors: l'any 1826 , es col·loca una trona de fusta, adossada a la façana nord, entre l'altar i la capella d'aquest costat de l'església; l'any 1834 es fa un nou altar, que queda dos graons alçat per sobre del paviment general de l'església. Els dos elements avui en dia desapareguts.

L'altar, de formes barroques, constava de dos fornícules laterals amb dos de laterals superiors, més petites, que sobresortien del gruix de la paret; flanquejant una fornícula central, dedicada a la mare de Déu, més alta, i rematada per la fornícula central superior, dedicada a Sant Julià. (Fotografia any 1902)

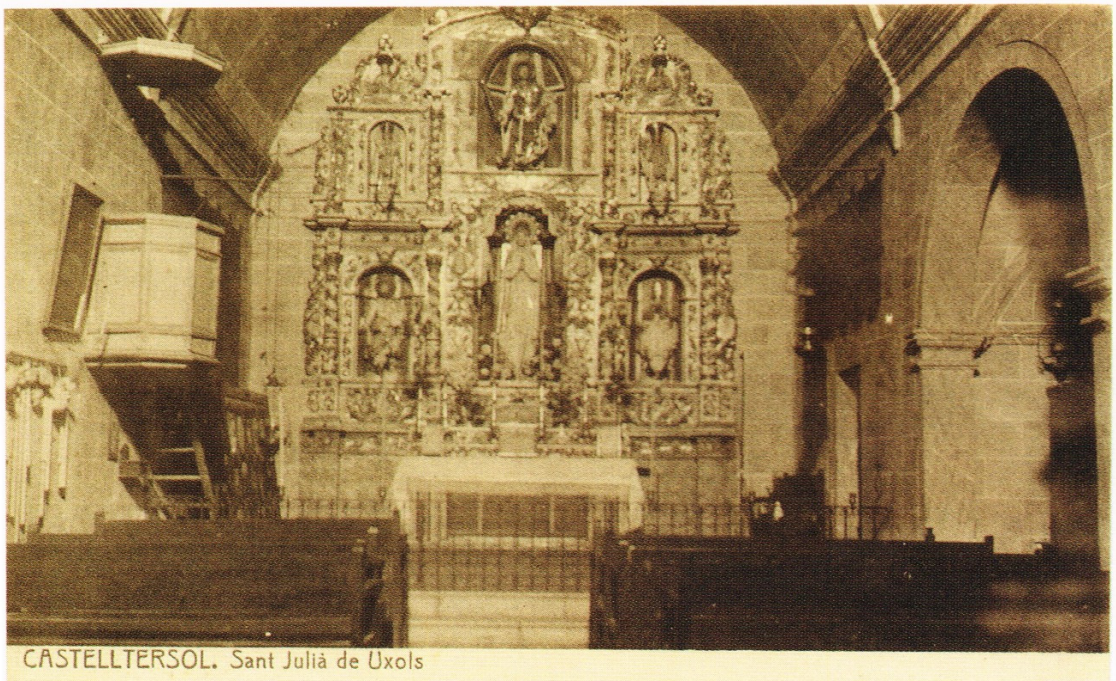

Entre els anys 1913 -1938, es va recréixer la meitat de la superfície en planta de la rectoria amb un segon pis. El pendent de l'antiga teulada queda perfectament marcat en els paraments de façana migdia i ponent; la finestra d'aquesta nova planta a la façana a migdia, té els brancals i la llinda d'obra vista manual, material que no apareix a la resta del conjunt.

En una fotografia de Josep Gallés de l'any 1913, la rectoria encara té una planta baixa i una planta primera; mentre que en un dibuix de F. Brunet, l' any 1938, apareix com una construcció de planta baixa i de dues plantes (Antoni Pladevall i Font: Castellterçol, història de la vila i el seu terme, pàg.136 i 141).

També es pot apreciar que al campanar, les obertures d'un sol arc de la planta primera ja estan tapiades, i que a la planta segona, les finestres geminades a migdia s'han substituir per un sol arc, augmentant la seva altura al haver rebaixat el seu ampit.

La rectoria, tenia un cos en planta baixa, al costat de la porta d'entrada, que ocupava la meitat de la seva façana, amb teulada d'una sola vessant, descendent en direcció al paller que hi havia a migdia de l'església, i que tancava el conjunt per la seva façana a ponent.

Aquest paller, era una construcció a dia d'avui enrunada, separada de l'església, i que tenia el paviment a uns 2,50 mts. per sota del nivell del de l'església. En l'aixecament de plànols que va fer l'arquitecte Nicolau Rabasseda i Miró l'any 1973, aquest cos adossat a la rectoria estava dempeus i hi queda reflexat.

En època més recent, es va col·locar un parallamps al campanar, que a dia d'avui està mig arrancat i fora de servei.

Tot l'interior i la teulada de la rectoria es va destruir en l'incendi a l'hivern de l'any 1975; per preservar el volum, i sense reconstruir sostres interiors, es va refer la teulada, amb biguetes auto resistents de formigó, solera ceràmica i teula àrab. La reconstrucció per conservar el que quedava de l'edific,i es va fer de manera ràpida, i amb els pocs mitjans que es disposava, utilitzant materials poc adequats.

A finals dels 70 (22 de setembre de 1979), es va fer a l'església un casament, i en les fotografies fetes es pot apreciar que encara es conservava l'altar amb les fornícules i estàtues, avui perdudes. Posteriorment, i en el dia de l'aplec de Sant Julià de finals dels anys 80, es deia missa; són els últims actes de culte fets a l'església.

Els últims anys, s'ha anat produint una etapa d'abandó accentuat del conjunt, que s'ha anat degradant. Com a protecció, la pila baptismal es va treure i es va portar al cementiri municipal de Castellterçol. Tots els elements mobiliaris interiors han desaparegut: la trona (de l'any 1826), la imagineria i els relleus de l'altar (de l'any 1834). Ja als nostres dies, i com a protecció, es van retirar els tres bancs que es conservaven, (que tenen els noms gravats de les masies properes del Munt, de l'Era de les Cases i del Calbó).

A la primera planta del campanar, a la façana a migdia, es conservava una campana que varen robar l'any a principis d'abril de 2011.

El cementiri està en desús i en estat d'abandó. En l'estudi de l'any 1973, fet per Nicolau Rabasseda abans esmentat, s'especifica que fa al cementiri, que cal ..."refer la tomba profanada i reposar la creu situada sobre la pica d'immersió..", cosa que indica que s'havien fet enterraments al cementiri fins una època força recent. També de la situació de la pica baptismal, al interior del cementiri en aquells anys. (I que com s'indica més endavant, com a protecció, es va portar al cementiri de Castellterçol).

4.- ESTAT CONSTRUCTIU DEL CONJUNT.-

Constructivament, el conjunt presenta diferents patologies; es fa a continuació un llistat de les mateixes i un anàlisi de les seves causes per establir prioritats i poder fer una adequada rehabilitació:

4.1.- ESGLÉSIA

4.1.1.- Volta de canó amb esquerda longitudinal de gairebé en la direcció de la volta.. No es conseqüència del moviment de les parets que reben la volta; donat que el seva desplomada, que s'ha pogut comprovar mitjançant l'aixecament topogràfic amb el sistema de núvol de punts, es mínima.

No sembla tampoc que sigui conseqüència d'assentaments diferencials de la paret de façana a llevant i la paret que separa la nau de les capelles laterals i la sagristia, que reben la seva empenta. El nivell del parament de la volta, a banda i banda de l'esquerda sembla el mateix, cosa que confirma que es pugui descartar aquesta diferència d'assentaments.

Amb força certesa, es pot assegurar que l'esquerda es conseqüència de la pròpia dinàmica de les reformes efectuades: el fet d'obrir el que en el seu moment era la façana a migdia, per afegir la capella lateral corresponent i la sagristia, podria haver produït moviments que provoquessin l'esquerda de la volta.

En aquesta zona de la volta, les entrades directes d'aigua de la coberta, son directes. (Recordar que slbre el cor i a les capelles laterals existeix sota la teula una solera de llosa de pedsra que l'ha protegit millor).

4.1.2.- Esquerdes interiors transversals a la volta de canó.- La major coincideix amb una de les ampliacions, quan es van afegir els dos altars laterals. La causa podria estar en les obres per ampliar vessants de teulada; l'esquerda coincideix a l'exterior amb el desnivell de carener de coberta

4.1.3.- Esquerdes verticals i seguint la volta, a la cantonada entre les façanes nord-llevant, i llevant-migdia. La seva causa sembla ser conseqüència de la falta de lligada entre els diferents paraments.

4.1.8.- Cor.- Des d'una escala de pedra, de tres graons i replà, adossada a la cantonada nord-ponent, arrenca una escala força dreta, de fusta, que permet accedir al cor. La seva estructura es de fusta, amb una jàssera de fusta sense treballar que dóna suport a unes biguetes de secció rectangular, que es recolzen a la esmentada jàssera i a la paret que separa l'església de la rectoria. Tot el conjunt està en estat molt precari; la barana, que es també de muntants lleugerament treballats i passamà de fusta, no es segura.

4.1.9.- Fornícules.- Les del altar principal, refoses a la façana a llevant, conserven la forma, i la superior, fins i tot l'ornamentació. El gruix de pared a l'exterior queda reduit a un envà. A la inferior, immediata a l'altar i passa la llum directe de l'exterior.

4.1.6.- Altars laterals.- Els altars han desaparegut; les fornícules de la capella de la façana a nord,directament, es varen arrencar i solament en queda el forat a la paret.

4.1.7.- Esquerda a la paret de façana a llevant. Es sensiblement vertical, neix del que sembla ser una porta tapiada, que donava a l'església directament, a nivell del actual altar(es veu clarament encastats a la paret els seus muntants i arc superior) i segueix fins a la coberta, seguint la posició de la fornícula interior dreta.

Es possible que sigui conseqüència de la pròpia construcció de la fornícula, donat que el seu gruix comporta una disminució important del guix de la paret de façana. Ja s'ha indicat que en el cas de la fornícula central, el gruix de la paret queda reduït a un envà. (En una fotografia de 1904, ja es pot apreciar aquest envà per la façana a llevant).

4.1.8.- Esquerda a la paret de façana a migdia; a la part superior de la cantonada de la sagristia. Te una inclinació d'uns 45°, i guanya amplada a mesura que s'acosta a la teulada; podria ser producte del petit moviment d'uns cms. de la cantonada, que desploma lleugerament cap a l'exterior.

4.1.9.- Tot l'interior, presenta un estat general d'abandó: es comú en tota l'església el despreniment de pintures de les parets; motllures esquerdades i trencades, i despreniments de revestiments a la volta, per entrada d'aigües pluvials i també a l'arrencada de les parets, que presenten humitats per capil·laritat. Tota la pintura interior, està en estat molt precari, amb despreniments tant en parets com a la volta.

El paviment d'acabat presenta pèrdua de planeitat, humitats, i peces trencades.

Les obertures estan sense tancaments vidriats, o be directament, com a la zona de la rectoria, la capella de la Pietat, o sobre el cor, sense les seves fusteries, cosa que comporta entrada d'aigües pluvials. Fins fa poc, una òliba hi havia fet niu a la sagristia, entrant i surtin per l'obertura circulat sobre la teulada de la rectoria.

4.1.10.- Aiguafons a la trobada de vessant de teulada a migdia amb l'arrencada del campanar en mal estat, que provoca entrades directes de pluvials a la capa de terra que dona el pendent de coberta, entre la volta de l'església i la llosa de sota les teules. El fet de que existeixi aquesta solera de lloses de pedra, en part, ha protegit l'església de l'entrada directe d'aigües pluvials,

4.1.11.- Tot l'acabat de teulada, de teula àrab ceràmica, està en mal estat i no es estanca, amb teules desplaçades i trencades. La teulada ha perdut planeitat; els careners no son horitzontals i els diferents ràfecs han resistit malament les inclemències. Els pendents no son regulars; les canals estan brutes, i hi ha arrelat vegetació que afavoreix l'acumulació d'aigües pluvials cap a l'interior.

4.2.- CAMPANAR

4.2.1.- Les obertures del campanar han estat molt modificades. Inicialment les de la planta primera eren d'un sol arc i les de la planta segona geminades. L'obertura de la façana a migdia es d'una mida que va comportar el desmuntatge de les finestres geminades i rebaixar-ne l'ampit per fer un sol arc.

Els paraments tenen les juntes desgastades, amb obertures amb cairons de brancals i arcs caiguts; algunes estan tapiades. (La de la façana a ponent, per la segona planta de la rectoria). L'escala i els sostres interiors han desaparegut.

La teula cumbrera, al centre de la teulada, feta sobre la volta de canó del sostre del campanar, presenta un desplaçament lateral, cap a migdia, de 22 cms.; i per tant, les cumbreres de les diferents vessants, s'han mogut i no estan a 45° entre elles.

En el moment en que es va addicionar la segona planta de la rectoria, i per permetre l'accés a la mateixa, s'utilitzava la cúpula del sostre del pòrtic , a l'entrada i sota el campanar, com a replà de la mateixa escala per passar de la primera planta de la rectoria a la segona.

Per permetre-ho, es va desmuntar l'arcada del pòrtic a ponent., i es va malmetre la finestra d'època romànica de la planta baixa del campanar, avui en dia inexistent,. Queden les portes de pas, adintellades amb biguetes prefabricades de formigó.

4.2.2.- Parallamps fora de servei, desconnectat de la presa de terra, cosa que fa que sigui encara més perillós que si no hi fos. (Atenent a la seva necessitat, i sense altres consideracions, segons el CTE,-SUA-8, la seva col·locació seria obligatòria, donat que la freqüència esperada d'impactes és superior al risc admissible de l'edifici). Pel que fa a la seva aplicació, el propi codi tècnic permet una certa flexibilitat en la seva aplicació:

> *– Cuando la aplicación del Código Técnico de la Edificación.....**sea incompatible con la naturaleza de la intervención** o con el grado de protección del edificio, se podrán aplicar, bajo el criterio y responsabilidad del proyectista …, aquellas soluciones que permitan el mayor grado posible de adecuación efectiva.*
>
> *– La posible inviabilidad o incompatibilidad de aplicación.... se justificarán en el proyecto o en la memoria … bajo la responsabilidad y el criterio respectivo del proyectista ... En la documentación final de la obra deberá quedar constancia del nivel de prestación alcanzado, ...·"*

4.3.- RECTORIA

4.3.1.- En el incendi de l'any 1975, varen desaparèixer sostres intermedis i coberta. Els sostres interiors no s'han refet.

Les parets presenten uns paraments descarnats; a la paret que divideix la planta baixa i primera de la rectoria, es varen col·locar com a dintells d'obertures interiors, biguetes prefabricades auto resistents de formigó per assegurar la seva estabilitat i per que el conjunt actuï com a de contrafort i lligada entre la mitgera amb l'església i la façana a ponent de la rectoria.

Tot el conjunt està obert, sense portes ni finestres, (quedant exposada al vandalisme), amb l'única protecció de la coberta, que evita l'entrada directe de pluvials.

La planta baixa, sense paviment d'acabat, no esta anivellada; l'aigua entra per la cara nord, (no es pot impedir l'entrada pel pany de paret del forn enderrocat) i surt per la porta d'entrada (a migdia).

4.4.- CEMENTIRI.- El cementiri va quedar en desús; el capçat de les seves parets ha desaparegut, cosa que ha comportat que els paraments s'hagin anat enrunant. No hi queden tombes; es conserven únicament les parets perimetrals, d'una altura mitjana de 1,20 metres., amb una amplada de 50 cms.. També, els brancals i la teuladeta de protecció de l'entrada i la porta metàl·lica, d'època recent.

4.5.- PEDRÓ.- La imatge de la Mare de Deu va esser robada (maig de 2015); es va substituir per una altre, amb mes voluntat que encert. Caldria restituir la imatge, ara que s'ha pogut recuperar, o be col·locar-hi una reproducció de la mateixa.

5.- PLA D'ETAPES.-

Es descriuen ara les accions a portar a terme, segons l'element sobre el que s'ha de treballar, sense que el seu redactat comporti prioritat ni ordre d'actuació, tot i que es fa evident que clarificar la situació urbanística, les feines prèvies de protecció i conservació i la rehabilitació de la teulada de l'església serien a dia d'avui les actuacions més necessàries.

El criteri general seria el de mantenir i rehabilitar el conjunt i el seu entorn, retornar-hi el culte, i adequar-lo per a un us educatiu que permetés comprendre la seva evolució històrica.

Els materials a emprar, han de ser els cairons i lloses de pedra natural del país, morters de calç, la fusta, teules àrabs ceràmiques de recuperació (En cas de no poder-les col·locar, es posaran teules ceràmiques, de color semblant a les existents, i s'utilitzaran únicament com a canals). En tot cas, si es dóna la necessitat de construccions auxiliars caldrà justificar adequadament l'ús de materials aliens a la construcció original, com ara el formigó, el ferro, l'alumini o la fusta laminada)

0.- QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA.- Valorar el pas a BCIL, pel que fa a la protecció del conjunt, i a la possibilitat d'obtenir ajudes que permetin la seva pervivència. Estudiar activitats compatibles amb aquesta qualificació que puguin aportar ingressos per reinvertir en la rehabilitació que s'ha de portar a terme.

1.- FEINES PRÈVIES.- Treballs a realitzar per tal de protegir l'església, pedró i cementiri en el seu estat actual i únicament evitar que continuï la seva degradació. També, mesures de seguretat per evitar entrades de persones alienes sense cap mena de control.

1.1.- Paredat d'obertures (seguretat)
Cales de comprovació d'estat estructura de la volta de l'església
Parets campanar (Comprovació estructura). Tapiar obertures a rectoria per raó de garantir-ne l'estabilitat.
Connectar parallamps a presa de terra
Reforç provisional del cor
Neteja exterior

1.2.- ESTUDIS PER DETERMINAR ESTAT INICIAL

Cales a l'interior situar per fonaments d'absis i absidiola (Perímetre església època romànica)
Estudi paraments, cales, per determinar situació façana inicial a ponent
Estudi paraments per confirmar les diferents èpoques de construcció portalada desapareguda de l'entrada, porta tapiada a façana a llevant….

2.- ESGLÉSIA.-

2.1.- TEULADA (Reomplerta)

2.1.1.- DESMUNTATGE

Treure i acopiar teules (es preveu un re aprofitament del 80-85% de les teules.)
Treure i acopiar lloses .
Estudi de material de reomplert (precaució),
Revisió de trasdós de la volta

2.1.2.-REFER TEULADA:

Reparació i sanejament de la volta
Reomplert de terres, valorant la possible unificació del carener
Aiguafons contra el campanar
Recol.locació de llosa de pedra i rehabilitació de ràfecs

2.1.3.- REFER ACABAT DE TEULADA:

Recol.locació de teules i reposició de la resta amb teula vella, que es col·locarà a les canals.

2.1.4.- TEULADA (Estructura fusta)

Desmuntatge de teules (col·locació a salt de garsa)
Revisió i sanejament estructura fusta, de biguetes i llates (humitats , fongs, fletxa diferida, etc)

3.- PARETS ESGLÉSIA

Sanejament de paraments atenent a problemes com ara esquerdes, fissures i humitats.
Rehabilitació de paraments de la capella nord, d ela Mare de Déu de la Pietat. (Fornícules arrencades del antic altar).
Estudi previ de pintures interiors, en paraments atribuïbles a l'època romànica (parets de façana nord de l'església).

Resoldre el tancament de les antigues fornícules de la capçalera de l'església, refoses al gruix de la paret, i tancades a l'exterior únicament per un envà.

4.- INTERIOR ESGLÉSIA
Revestiments interiors, rehabilitació de cornises i motllures.
Repaviment interior
Altar
Cor: reforç estructura, escala, sostre i barana del cor
Reposició de fusteries i envidraments d'obertures

5.- CAMPANAR
Enderroc planta primera de la rectoria per retornar l'esveltesa al campanar i permetre reobrir l'obertura tapiada a nord.

Tractament de paraments per evidenciar els muntants de l'arc del pòrtic cap a la rectoria. Sanejament de paraments, restablir obertures per tal de retornar-lo al seu estat inicial, valorant l'ús de materials que actuïn harmònicament amb els paraments existents i que es puguin diferenciar visualment dels originals.

Repàs coberta del campanar

Refer sostres interiors com a replans d' escala d'accés per fer-lo visitable. Estudi del accés al campanar. En la seva execució, caldrà valorar el manteniment de la cúpula sobre l'entrada, que divideix l'antic pòrtic, ara tapiat, i que queda partit en alçada per aquesta cúpula, atenent a qüestions de solidesa estructural o bé d'importància històrica.

6.- RECTORIA.-
Enderroc de la seva planta segona, refent la seva teulada al nivell anterior a la remunta d'aquesta planta.

Rehabilitació de brancals i llindes de portes d'accés o de finestres.
Refer paret de tancament de planta baixa i primera de la rectoria a la zona posterior. Rehabilitar el forn adossat a aquesta paret de façana.

Obres interiors al cos de la rectoria: sanejament de paraments. Tapar forats d'armaris (1er pis), cairons caiguts, forats de recolzament de biguetes.

Refer el sostre de la planta baixa i fer la nova coberta. Anivellació de paviment de planta baixa. Instal·lacions. Sanitaris. Fusteries.

Aquestes obres haurien de permetre l'ús del cos de la rectoria com a museu-exposició de documentació relacionada amb el conjunt de Sant Julià i la seva evolució; així com de magatzem per a events que es puguin programar per permetre un ús educacional-lúdic del conjunt, previst en el Pla de dinamització del Moianès.

S'ha indicat anteriorment que caldrà estudiar i projectar els accessos entre rectoria, església, i campanar. L'accés al campanar s'ha de fer obligatòriament per la rectoria. Si es fes per l'església, des del cor, caldria desmuntar l'arc del pòrtic que queda sobre la porta d'entrada a l'església, que està a poc més de un metre del nivell del cor.

S'apunta com a millor solució, una escala que doni accés a la planta primera de la rectoria i al campanar, escala que podria quedar en un espai a doble nivell, que permeti evidenciar la presència, avui en dia només dels brancals, del arc a ponent del pòrtic d'entrada. (Arc que es va enderrocar per permetre l'accés en el seu moment a la planta segona).

7.- PEDRONET.-
Treure la imatge existent de la Mare de Déu i col·locar-hi una reproducció més fidel de l'original.

8.- CEMENTIRI.-
Neteja i desenrunament interior. Rehabilitar la porta d'accés.
Consolidació de les seves parets perimetrals, de manera que quedin anivellades i amb capçat de protecció adequat.

9.- ENTORN
Obres per facilitar l'accés. (Manteniment del camí, trencaaigües, senyalització), contemplant mesures per a la protecció del sòl, la minimització de l'erosió i l'estabilitat dels talussos. Fixar un possible aparcament de vehicles fora de l'àmbit de les edificacions.

Neteja exterior perimetral, desenrunament de l'entrada a l'església i accés a la rectoria. Refer graonats d'accés de l'església.

Sanejament del camí esglèsia-pedró-cementiri.
Protegir el freixe com element emblemàtic del conjunt.

Eliminació d'arbrat que permeti visualitzar el conjunt. Preservar l'especial valor paisatgístic i ambiental del conjunt de Sant Julià: mantenir tant els hàbitats i la biodiversitat coms el paisatges naturals Per la seva capacitat re equilibradora en la relació home/natura i la seva utilització com a espais de lleure i pels valors culturals que contenen.

Garantir la biodiversitat al territori en aplicació de la Directiva 92/43/CEE, mitjançant l'adopció de mesures per a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres al territori espanyol.

Sanejament del edifici enrunat situat davant de l'església; es una construcció que malmet la imatge del conjunt, especialment quan s'accedeix per la banda de migdia. S'ha de tenir present que comportarà arribar a acords amb altres propietaris, donat que l'edifici no pertany al Bisbat.

10.- INSTAL·LACIONS.-

Tot el conjunt està mancat tant d'energia elèctrica com d'aigua sanitària o de tractament d'aigües negres. Si es vol dinamitzar el conjunt, caldrà dotar-lo d'aquestes instal·lacions i avaluar la seva prioritat i execució.

Caldrà valorar l'arribada d'energia elèctrica de xarxa: s'ha de portar des de la zona del Munt, a una distància considerable. Es podria preveure cobrir les necessitats futures amb energies alternatives com ara captadors solars o energia eòlica. En els dos casos, caldrà fer una valoració acurada de la seva situació, per evitar la mutilació visual del conjunt.

La instal·lació de cisterna per aigües pluvials i d'una depuradora per a tractament d'aigües negres, no comporta problemes de integració al conjunt: son instal·lacions soterrades i la seva repercussió ambiental es nul·la.

6. ACTUACIONS ARQUEOLÒGIQUES.-

PROGRAMA D'INTERVENCIONS.- A partir de la recerca documental duta a terme fins ara s'ha pogut establir un conjunt d'hipòtesis sobre la construcció inicial d'aquesta edificació i la seva evolució arquitectònica al llarg de la història.

D'acord amb aquestes hipòtesis s'estableixen un seguit d'actuacions que ens han de permetre confirmar els diversos processos de construcció de l'edifici i complementar-ne la informació que ens ha arribat. De la mateixa manera, aquestes actuacions també hauran de permetre remarcar elements constructius que fins ara estiguin passant desapercebuts o siguin totalment desconeguts i surtin a la llum durant el procés de restauració de l'ermita.

A continuació s'exposen diverses fases de les actuacions arqueològiques que poden ser dutes a terme de forma independent unes de les altres i seguint l'ordre que més s'adeqüi al desenvolupament de les obres.

FASE 1: SEGUIMENT DE DESMUNTATGE DE LA COBERTURA

Les actuacions inicials de la restauració proposen una renovació de la teulada que cobreix l'exterior de l'edificació a fi d'impermeabilitzar correctament l'edifici. L'arranjament de les teules i el seu embigat ha de permetre observar la seqüenciació de la construcció de la part alta de l'edifici.

En aquest sentit es proposen dos objectius en aquesta operació:

Determinar si l'estructura de la cobertura és totalment sincrònic amb l'última ampliació datada del s. XVII o s'hi ha integrat alguna reforma posterior

Resoldre la relació física que hi ha entre la part de la teulada més occidental (actualment més elevada i possiblement més antiga) amb l'oriental. Aquesta relació física hauria de determinar si l'alçat del cos occidental forma part de l'església del s. XI original a partir del parament o si existeix algun altre motiu que s'hagués resolt d'aquesta manera.

FASE 2: SONDEJOS SUBTERRANIS

Les actuacions en el subsòl es faran amb mitjans manuals de la mà de professionals en arqueologia per poder recuperar una seqüència arqueològica real que ens expliqui les diferents etapes constructives de l'edifici.

Aquests sondejos hauran de permetre aixecar els paviments actuals però conservaran totes les estructures recuperades en el subsòl. Els sondejos aniran destinats a estudiar el parament i fonament dels murs actuals i identificar estructures anteriors. Com que l'ús de les anteriors estructures va ser eliminat és possible que la seva amortització no en conservés cap altre element, en aquest cas haurem de prendre com a evidències les estructures negatives que es localitzin en cada cala.

Aquestes cales serviran per complir els següents objectius:
Identificar la presència dels fonaments de la part occidental de l'església romànica del s. XI amb els seus absis i absidioles amb una cala situada a la paret nord, al centre de la nau central.
Identificar la presència dels fonaments del tancament meridional de l'església romànica del s. XI amb una cala situada a la part sud de l'església, arran de l'envà de tancament del passadís d'entrada
Confirmar la presència d'una primera entrada porticada amb quatre suports localitzats als peus del campanar. En aquest cas s'aprofitarà la cala interior per a fer una lectura de paraments.

FASE 3: SONDEJOS VERTICALS

El pla d'actuacions per restaurar l'ermita preveurà una renovació del cobriment de les parets per l'interior de l'església per renovar-ne la decoració o reforçar els paraments actuals.

Tot i que els enlluïts actuals tenen una part de decoració que encara es pot observar, estan molt malmesos i erosionats per diferents elements ambientals, per tant, es preveu la retirada parcial d'aquests.

És possible que els actuals lliscats de les parets estiguin cobrint anteriors lliscats amb decoracions antigues, es proposen una sèrie de sondejos d'un metre d'ample que ocupin part de l'alçat de les parets de l'església amb l'objectiu d'observar els diferents lliscats que hi ha entre l'estructura de l'edifici i l'actual lliscat.

FASE 4: SEGUIMENT DEL DESMUNTATGE DE L'ÚLTIM PIS DE LA RECTORIA

Actualment, l'edifici adjunt a l'ermita utilitzat com a rectoria té una alçada de tres plantes que ocupen la major part de la façana occidental de l'edifici.

La imatgeria antiga mostra que l'última planta es va aixecar en una última fase d'ampliació de la rectoria. El projecte de recuperació de Sant Julià preveu el desmuntatge d'aquesta planta per donar un aspecte més esvelt del campanar.

Aquest desmuntatge haurà de ser fet també amb un control visual per observar si surt algun element estructural que pugui ser d'interès patrimonial i per aprofitar la infraestructura per documentar els carreus que formen el rosetó.

FASE 5: EXCAVACIÓ DE LA NECRÒPOLIS EXTERIOR

En aquesta fase es proposa l'excavació de la sagrera en extensió per poder tenir més informació de l'ús social al llarg del temps de l'ermita de Sant Julià. És usual observar la presència de sepultures cristianes al voltant de l'àrea adjunta a una església. Aquestes acostumen a localitzar-se a l'àrea nord, a la zona de l'ermita de Sant Julià on actualment s'alça un oratori. L'excavació en extensió d'aquesta necròpolis i el posterior estudi antropològic ens ajudarà a establir un marc cronològic més exacte de l'ocupació cerimonial de l'entorn així com obtenir un perfil demogràfic aproximat de la població que ocupava la zona.

FASE 6: MUSEÏTZACIÓ DE L'INTERIOR DE L'ESGLÉSIA AMB LA PLANTA ORIGINAL

La recuperació de restes arqueològiques ha de servir per poder enriquir el patrimoni local i per ajudar a descriure un relat històric dels diversos períodes d'evolució de la població local. Però tant el patrimoni com el relat històric necessita una feina de difusió per poder ser complet absolutament. En el nostre cas, proposem que part de la difusió es faci habilitant els espais restaurats on s'han recuperat els elements patrimonials. Aquesta museïtzació constaria de:

Plafons explicatius, que expliquin l'ermita amb les seves diferents parts i fases i que la situïn en el context constructiu general i del moment que viu la població
Adequació de les restes trobades perquè puguin ser vistes a les visites. D'aquesta manera s'hauria de poder apreciar d'alguna manera la planta original de l'església romànica en el cas que es recuperés en l'excavació. Per altra banda, si apareix algun altre element patrimonial significatiu, també s'hauria de valorar la possibilitat d'exposar-lo.

BIBLIOGRAFIA

Antoni Pladevall i Font: Castellterçol. Història de la vila i el seu terme

Nicolau Rabasseda i Miró (1973): Sant Julià d'Ùixols. Treballs a realitzar per aconseguir la recuperació de les seves construccions.

Ramón Vall i Rimblas: Un element preromànic al campanar de Sant Julia d'Úixols. Número 38 del Butlletí de Unió Excursionista de Sabadell

Full dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell número 144 del 18 d'octubre de 2014:Romànic per excursionistes IV: Vallès Oriental - Sant Julià d'Úixols (Castellterçol). Josep Maria Massegué i Torné

Patrimoni existencial, Francesc Roma i Casanovas

Joan Arimany i Juventeny: Comunir: rituals i pràctiques desaparegudes contra les tempestes. (Anarimanyjuventeny.cat)

Delfí Dalmau i Argemir: Campanars parroquials de torre de catalunya (23-10-2006)

Josep Puig i Cadafalch: Escrits d'arquitectura, art i política

Adell i Gisbert, Joan Antoni: "Sant Julià d'Úixols". *Catalunya romànica. XI El Bages*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana S. A., 1984.ISBN 84-85194-57-8

Gavín, Josep M. : *Vallès Oriental*. Barcelona: Arxiu Gavín i Editorial Pòrtic, 1990 (Inventari d'esglésies, 23). ISBN 84-7306-410-0

Albert García Espuche: Transformació econòmica i sistema urbà: Catalunya 1550-1640

Fitxa del patrimoni català de la gencat : IPAC 28681 (inventari patrimoni arquitectònic Catalunya)

http://invarquit.cultura.gencat.cat/Cerca/FitxaGeneral?index=0&consulta=MSUxK3NhbnQganVsacOgIHVpeG9scyUyKy0xJQ%3D%3D&codi=28681
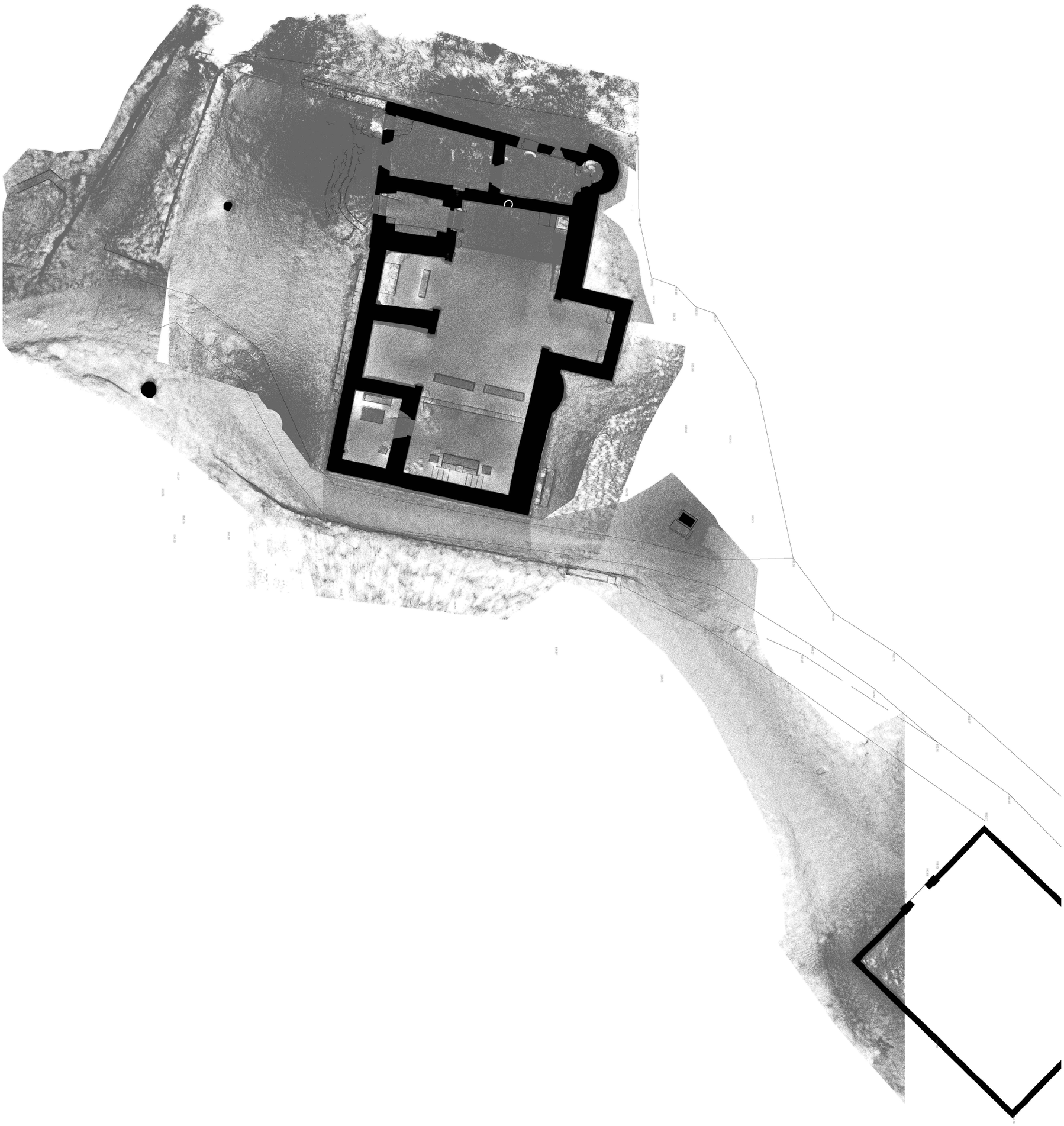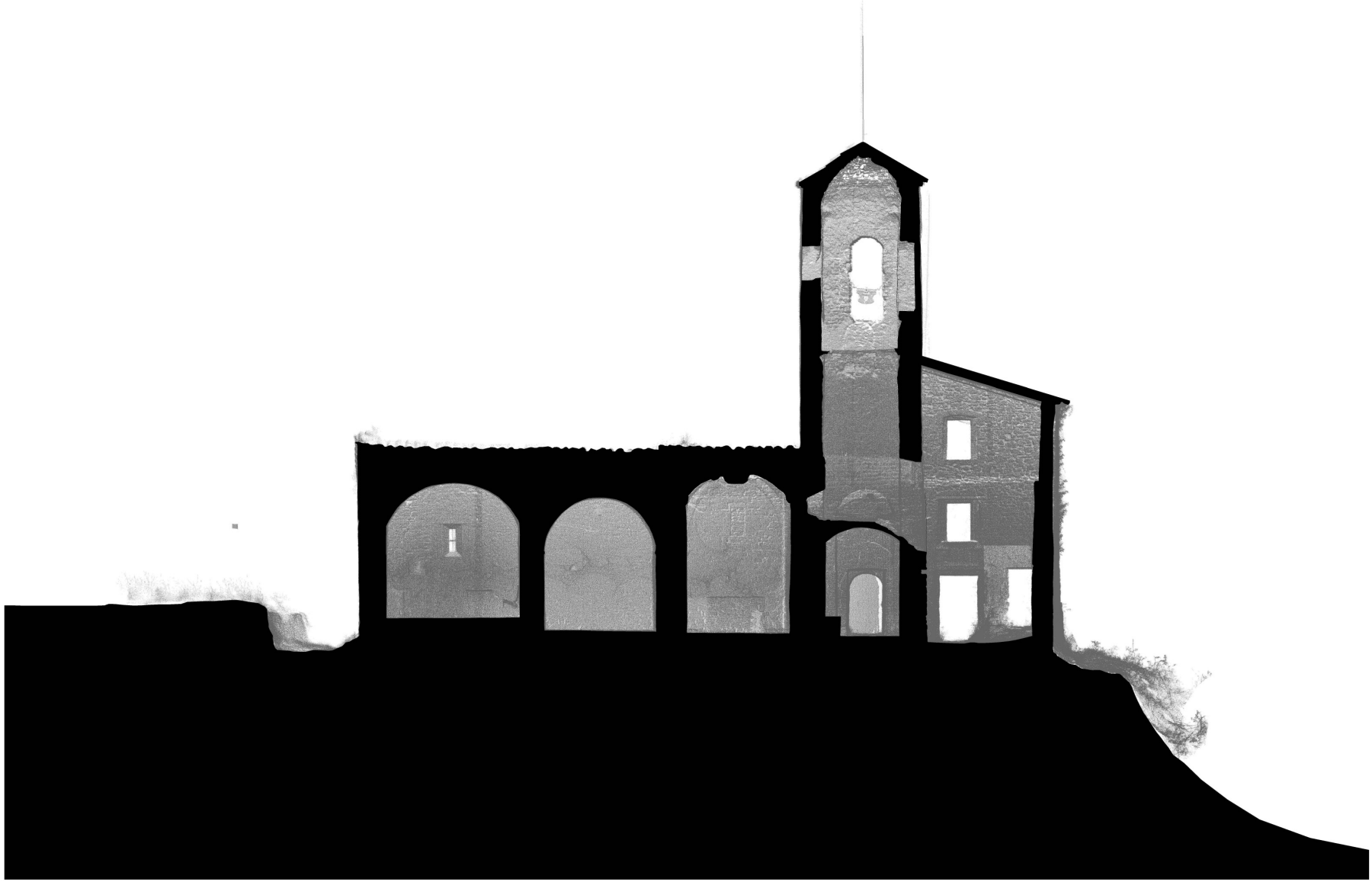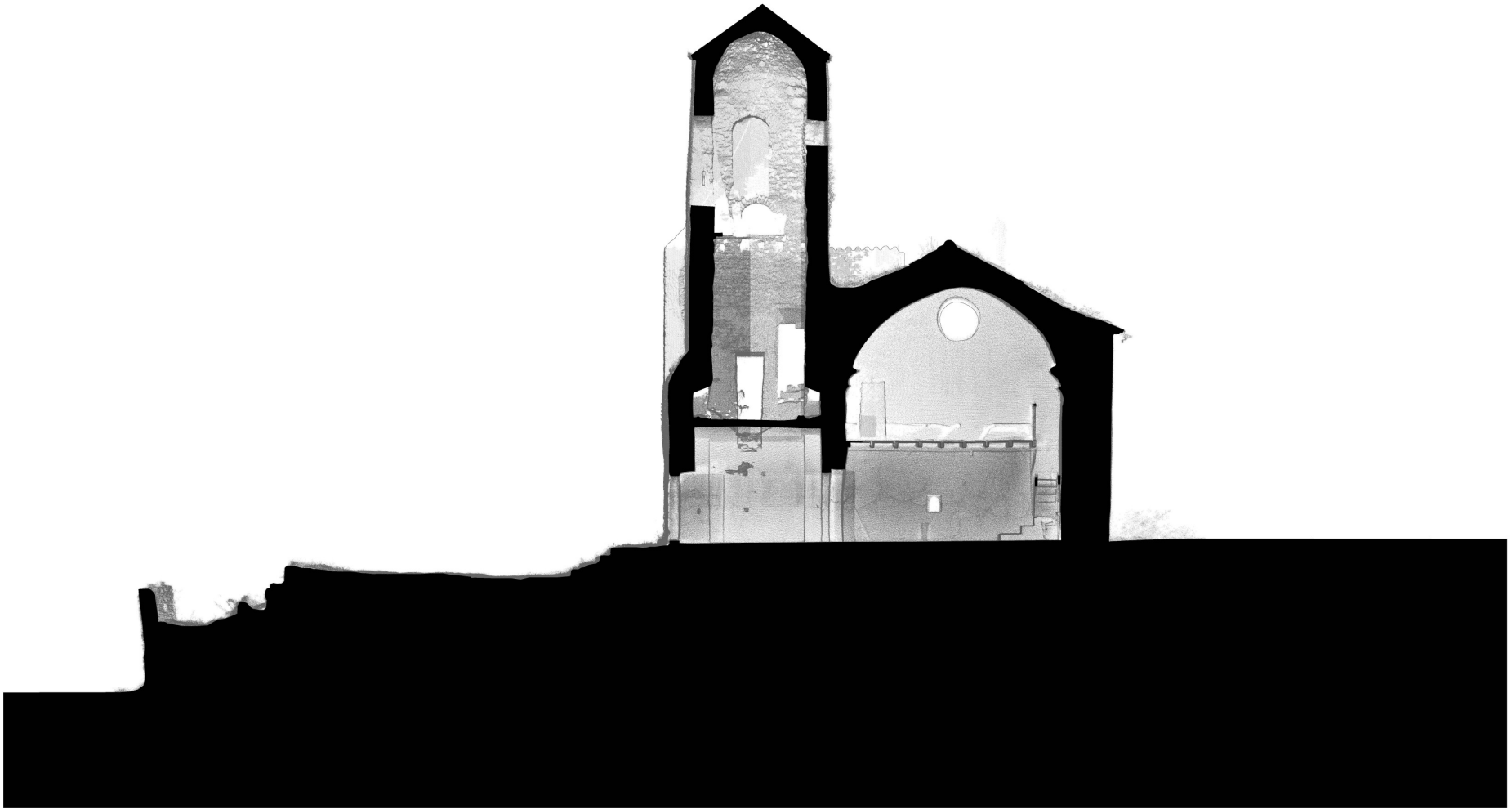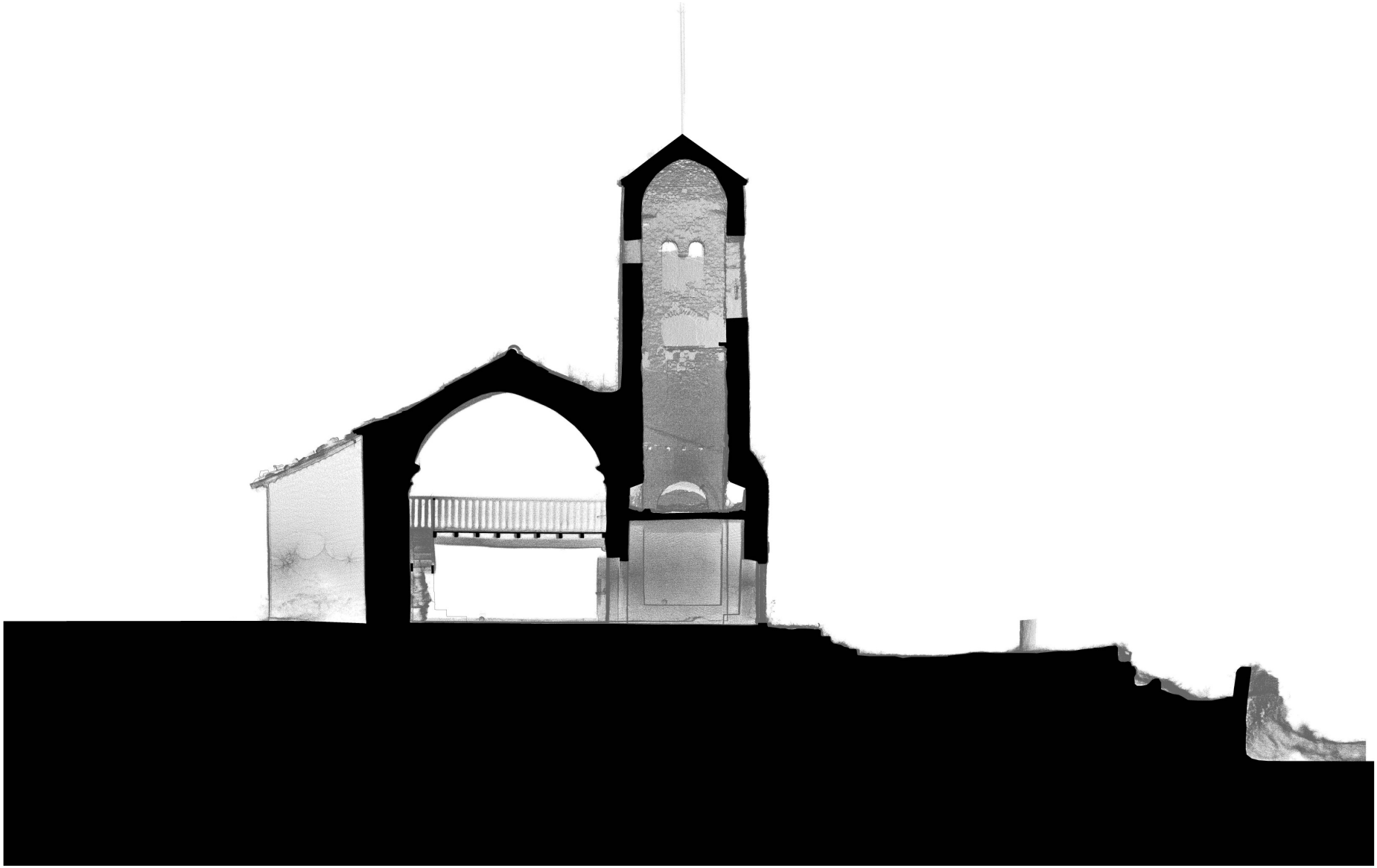
DOCUMENTACIÓ GRÀFICA